

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Thermometer seksuele gezondheid

November 2019

Dit is de halfjaarlijkse thermometer seksuele gezondheid waarin de meest recente gegevens van de Centra Seksuele Gezondheid (CSG's) worden gepresenteerd.

Consulten

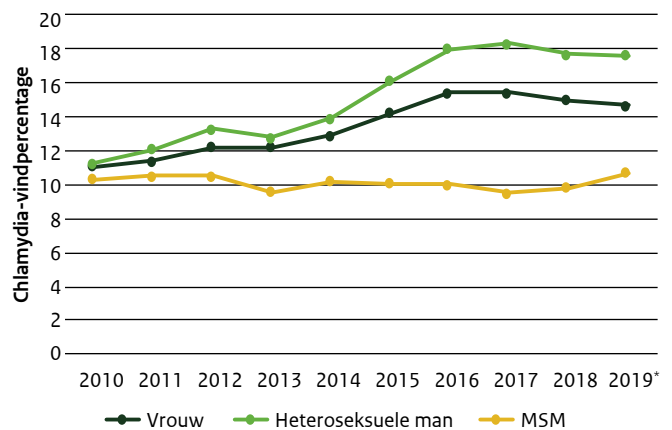
In het eerste halfjaar van 2019 zijn in totaal 74.116 consulten uitgevoerd bij de CSG's, waarvan 32.516 bij vrouwen, 14.849 bij heteroseksuele mannen, 26.451 bij mannen die seks hebben met mannen (MSM), en 293 bij transgenders. Vergeleken met de eerste helft van 2018 nam het aantal consulten toe voor MSM (+8%), maar nam het af voor vrouwen (-9%) en heteroseksuele mannen (-13%). In de eerste helft van 2019 waren voor 55.279 (75%) consulten bij vrouwen, heteroseksuele mannen of MSM aanvullende gegevens beschikbaar in het landelijke monitoringssysteem omdat toestemming was gegeven voor het delen van gegevens met het RIVM. Deze consulten zijn uitgevoerd bij 50.945 unieke personen.

Op basis van de aanvullende gegevens voldeed 97% van alle bezoekers aan tenminste één van de indicatiecriteria: 50% was jonger dan 25 jaar, 19% was gewaarschuwd voor soa, 26% had soa-gerelateerde klachten, 21% was afkomstig uit een gebied met een verhoogde soa/hiv prevalentie, 30% had een partner met verhoogd risico op soa, 16% had een soa diagnose in het afgelopen jaar, 4% rapporteerde seks tegen betaling, en 1% rapporteerde seksueel geweld (waarvan 84% vrouw).

Van alle heteroseksuele bezoekers onder de 25 jaar (n=24.425) werd 77% alleen op chlamydia en gonorrhoe getest en 23% ook op syfilis en hiv. Van de heteroseksuele cliënten ouder dan 25 jaar was 97% op de vier soa getest conform het testbeleid.

Chlamydia

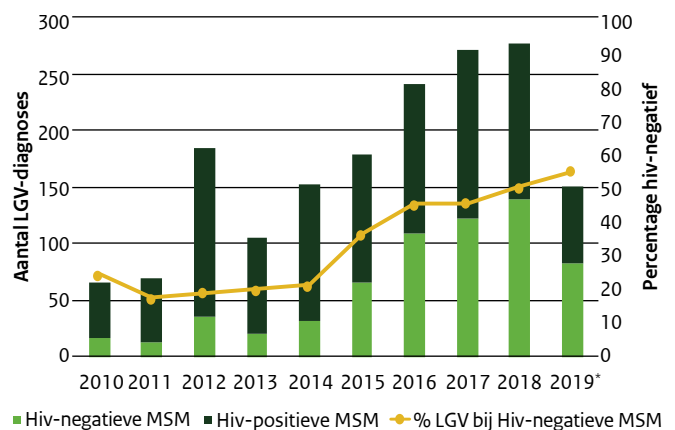
Bij 10.212 CSG-bezoekers werd chlamydia vastgesteld. Sinds 2017 daalt het chlamydia-vindpercentage licht bij heteroseksuelen, naar 14,7% bij vrouwen en 17,7% bij heteroseksuelen mannen in het eerste halfjaar van 2019. Onder MSM steeg het vindpercentage juist ten opzichte van de voorgaande jaren naar 10,7% in de eerste helft van 2019 (figuur 1). Op basis van de aanvullende gegevens werden vooral hoge chlamydia-vindpercentages gezien onder vrouwen en heteroseksuele mannen jonger dan 20 jaar (24,1% en 22,2%), en personen die gewaarschuwd waren voor chlamydia (heteromannen: 34,6%, vrouwen: 34,4%, MSM: 25,7%).

Figuur 1. Chlamydia-vindpercentage naar geslacht en seksuele voorkeur, 2010-2019 | *januari t/m juni 2019

LGV

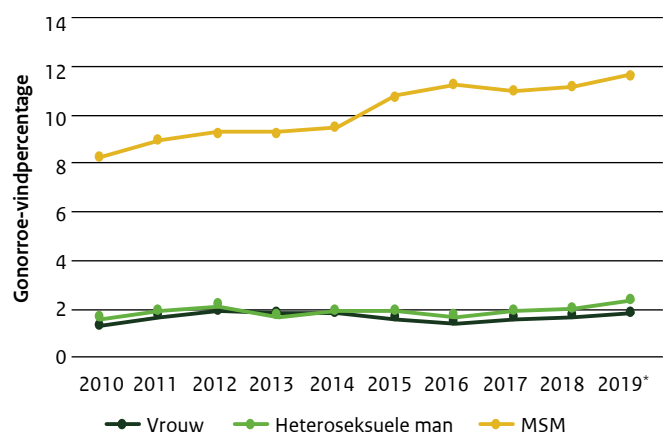
Het percentage MSM met een rectale chlamydia-infectie dat ook getest is op LGV was 91,5%. Het aantal LGV diagnoses in de eerste helft van 2019 bedroeg 150, allen bij MSM. Het aandeel hiv-negatieve MSM met een LGV-diagnose neemt toe over tijd, naar 54,7% in 2019 (figuur 2). 52% van de personen met een LGV diagnose rapporteerde geen klachten. Uit de aanvullende gegevens blijkt dat de vindpercentages van anale LGV onder MSM met een rectale chlamydia-infectie de laatste jaren stabiel zijn rond 2,4% onder hiv-positieve MSM en 0,3% onder hiv-negatieve MSM.

Figuur 2. Aantal LGV diagnoses en percentage LGV diagnoses onder hiv-negatieve MSM, 2010-2019 | *januari t/m juni 2019

Gonorrhoe

Bij 4.020 bezoekers werd in het eerste halfjaar van 2019 gonorrhoe vastgesteld. Gonorrhoe werd het meest gediagnosticeerd bij MSM (77% van alle gonorrhoe diagnoses). Het gonorrhoe-vindpercentage was de afgelopen jaren stabiel bij MSM, maar steeg in de eerste helft van 2019 naar 11,7%. Bij vrouwen en heteroseksuele mannen is het gonorrhoe-vindpercentage de laatste jaren stabiel (1,8% bij vrouwen en 2,3% bij heteroseksuele mannen in 2019) (figuur 3). Uit de aanvullende gegevens blijkt dat vooral onder hiv-positieve MSM het gonorrhoe-vindpercentage toenam. In 2019 had 29,5% van MSM met een nieuwe hiv-diagnose ook gonorrhoe (22,9% in 2018), en 20,3% van de MSM die bekend waren met hiv (18,1% in 2018). Onder hiv-negatieve MSM steeg het vindpercentage van 10,1% in 2018 naar 10,8% in 2019. Van alle heteroseksuele mannen met gonorrhoe had 81% klachten en/of was gewaarschuwd voor gonorrhoe. Dit was 49% voor MSM en 48% voor vrouwen.

Figuur 3. Gonorrhoe-vindpercentage naar geslacht en seksuele voorkeur, 2010-2019 | *januari t/m juni 2019

Gonokokkenresistentie

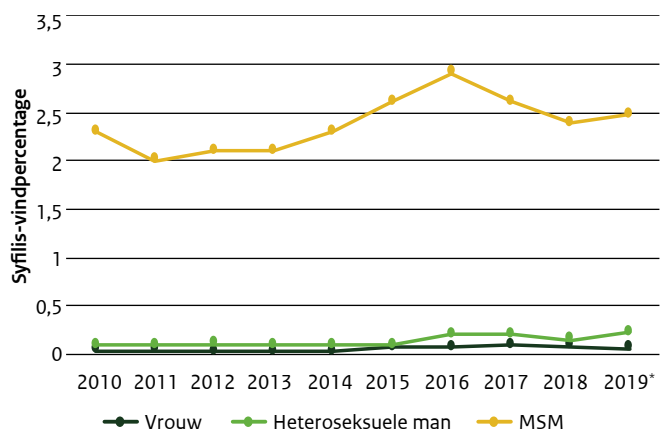
In de eerste helft van 2019 hebben 17 van de 24 CSG gevoeligheidsbepalingen uitgevoerd voor de Gonokokken Resistentie tegen Antibiotica Surveillance (GRAS). Op basis van de aanvullende gegevens werd binnen deze CSG's bij 77% (n=1.876) van de bezoekers met een gonorrhoe-infectie een kweek ingezet, en is bij 37,8% (n=917) een gevoeligheidsbepaling gerapporteerd. Resistentie voor ceftriaxon, het huidige eerstekeus middel voor behandeling van gonorrhoe, is niet gerapporteerd in GRAS. Resistentie voor azitromycine nam de afgelopen jaren steeds toe, maar is in de eerste helft van 2019 iets gedaald ten opzichte van 2018: van 10,8% naar 9,8%.

Infectieuze syfilis

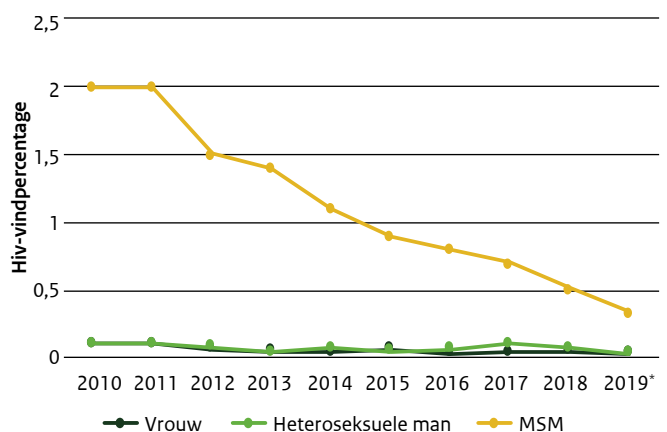
In het eerste halfjaar van 2019 werden 674 diagnoses van infectieuze syfilis gesteld, waarvan 96% bij MSM (n=649). Het syfilis-vindpercentage daalde onder MSM sinds 2016, maar nam niet verder af in de eerste helft van 2019 (van 2,4% in 2018 naar 2,5% in 2019). De vindpercentages bij vrouwen en heteroseksuele mannen zijn stabiel laag (figuur 4). Op basis van de aanvullende gegevens bleven ook de vindpercentages onder hiv-positieve en hiv-negatieve MSM stabiel ten opzichte van 2018 (6,5% bij bekend hiv-positieve MSM, 7,7% onder nieuw met hiv gediagnosticeerde MSM, 1,9% bij hiv-negatieve MSM in de eerste helft van 2019).

Hiv

In het eerste halfjaar van 2019 werden 85 nieuwe hiv-infecties gediagnosticeerd bij de CSG's, waarvan 93% bij MSM (n=79). De hiv-vindpercentages onder MSM dalen al jaren sterk. In 2019 was 0,34% van de MSM die bij een CSG op hiv getest werden positief. Onder vrouwen en heteroseksuele mannen zijn de hiv-vindpercentages zeer laag. In de eerste helft van 2019 was dit voor beide groepen 0,03%, het laagste percentage in de afgelopen 10 jaar (6 diagnoses) (figuur 5). Op basis van de aanvullende gegevens had 41% van alle MSM met een nieuwe hiv-diagnose een migratieachtergrond uit een gebied met een verhoogde soa/hiv-prevalentie. Onder nieuw gediagnosticeerde MSM was 82% al eens eerder op hiv getest, waarvan 50% in 2018 of 2019.

Figuur 4. Infectieuze syfilis-vindpercentage naar geslacht en seksuele voorkeur, 2010-2019 | *januari t/m juni 2019

Figuur 5. Hiv-vindpercentage naar geslacht en seksuele voorkeur, 2010-2019* | *januari t/m juni 2019

Vindpercentages naar risicogroep en afkomst*

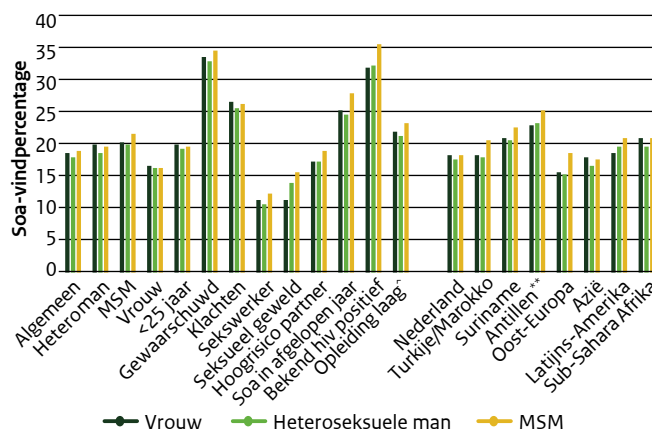
Het hoogste soa-vindpercentage in het eerste halfjaar van 2019 werd gezien bij bekend hiv-positieve personen (35,5%) en bij bezoekers die gewaarschuwd waren voor een soa (34,4%; Figuur 6). Vindpercentages waren ook hoger bij personen met klachten (26,3%), personen met een soa in het afgelopen jaar (27,7%) en personen met een laag/midden opleidingsniveau (23,2%). Vergeleken met voorgaande jaren namen voor personen met een soa in het afgelopen jaar en bekend hiv-positieve personen de vindpercentages toe in de eerste helft van 2019.

Bij personen met een migratieachtergrond werden de hoogste vindpercentages gezien bij mensen met een Surinaamse of Antilliaanse achtergrond (figuur 6). Ten opzichte van voorgaande jaren namen vindpercentages voornamelijk toe bij personen met een Turks/Marokkaanse achtergrond of een Oost-Europese achtergrond.

Gedrag*

Gebruik van pre-expositie profylaxe (PrEP) in de afgelopen 3 maanden werd in 15% van de (hiv-negatieve) MSM consulten gerapporteerd (4,2% in 2018). Dit waren 2700 consulten bij 1902 individuen in de eerste helft van 2019. Bij 38% van de consulten werd aangegeven PrEP via de GGD te ontvangen, bij 49% via de huisarts, 5% via een andere arts of specialist, 2% via een PrEP studie, en 4% informeel of via het buitenland. Soa-vindpercentages waren onder recente PrEP gebruikers hoger dan onder hiv-negatieve MSM die géén PrEP gebruikten: voor chlamydia 14,9% versus 9,3%, voor gonorrhoe 18,1% versus 9,5% en voor syfilis 3,5% versus 1,6%.

Van alle CSG-bezoekers was 19% gewaarschuwd door een (ex)partner. Dit was 27% voor heteroseksuele mannen, 18% voor MSM, en 16% voor vrouwen. Van de gewaarschuwde personen waren de meesten (90%) gewaarschuwd door de partner zelf. Zo'n 2% ontving een waarschuwingsstrook, en 7% werd gewaarschuwd via partnerwaarschuwing.nl. Meestal werd men door een recente partner (laatste contact <2 maanden geleden) gewaarschuwd (73%). In 21% van de gevallen was het laatste contact langer dan 2 maanden geleden, en voor 5,5% was de partner onbekend.

Figuur 6. Vindpercentage van één of meer soa per risicogroep, eerste helft 2019 versus eerste helft 2018 en 2017.

Soa = chlamydia, gonorrhoe, infectieuze syfilis, hiv en/of infectieuze hepatitis B
^ Laag/midden opleidingsniveau: geen onderwijs, basisonderwijs, lbo/mavo/vmbo/mbo

** Aruba, Curaçao, Sint Maarten en de BES eilanden.

Sense*

In het eerste halfjaar van 2019 zijn 4.427 Sense hulpvragen geregistreerd (n=4.859 in de eerste helft van 2018), waarvan 75% bij vrouwen. Net als in voorgaande jaren waren anticonceptie (n=1.427; 43%) en seksualiteit (n=1.416; 43%) de meest voorkomende gespreksthema's bij vrouwen. Seksualiteit (n=909; 82%) bleef het meest voorkomende gespreksthema bij mannen. De resultaten zijn echter moeilijk te interpreteren omdat de registratie van de Sense hulpvragen niet uniform is.

* op basis van aanvullende gegevens beschikbaar in het landelijke monitoringssysteem

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

November 2019

Met dank aan alle Centra Seksuele Gezondheid, GGD-en,
en de medisch microbiologische laboratoria.

Contact: soap@rivm.nl